

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I-II рівнів акредитації

Спеціальність “Образотворче
та декоративно-прикладне мистецтво”
Спеціалізація “Декоративно-прикладне мистецтво”

Київ – 2006

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво”

Спеціалізація
“Декоративно-прикладне мистецтво”

Київ 2006

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації для вищих навчальних закладів культури і мистецтв

I–II рівнів акредитації. – Київ: “Фірма “ІНКОС”, 2006 – 20 ст.

Укладач	О. І. Гнилицька – викладач ОКЗ “Лозівське училище культури і мистецтв ”
Рецензенти:	В. І. Тимошевський – доцент, зав. сектором УДПМ і графіки художньо-графічного факультету Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди В. Ю. Єлін – викладач-методист Харківського художнього училища
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько
Редактор	Т. Я. Малацай

© Гнилицька О. І., 2006
© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Високий рівень вимог до професійної підготовки майбутніх спеціалістів вимагає розробки науково обґрунтованої системи їх навчання, основною формою якої є педагогічна практика.

Метою практики є:

- 1) оволодіння студентами сучасними формами і методами навчальної роботи на уроках образотворчого мистецтва;
- 2) формування професійних умінь і навичок організації начальної-виховної роботи;
- 3) виховання потреби систематично поповнювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Педагогічну практику проходять студенти відділення “Образотворче мистецтво” училища на III–IV курсах у VI, VII та VIII семестрах.

Види практики:

1. Педагогічна (професійна) практика студентів у період навчання на III курсі у VI семестрі (20 годин пасивно-активної практики).
2. Педагогічна (професійна) практика студентів в період навчання на IV курсі у VII семестрі (34 години активної практики) та у VIII семестрі (32 години активної практики).

Можливі бази педагогічної практики:

1. Загальноосвітні школи, в яких уроки з образотворчого мистецтва викладає спеціаліст з вищою освітою, гуртки.
2. Художні школи.
3. Школи мистецтв.

Форма звітності за педагогічну практику

1. Кожен студент, перебуваючи на практиці, користується програмою з образотворчого мистецтва і календарно-тематичними планами вчителя-керівника педпрактики, на основі яких проводить уроки:

- а) пасивно-активна практика: практикант відвідує уроки, аналізує їх; проводить частину уроку;
  - б) активна практика: практикант самостійно проводить 15 уроків.
2. Кожний студент, перебуваючи на практиці, складає індивідуальний план роботи на період практики на основі програми педпрактики, завдань практики та на основі плану роботи бази практики, який затверджується керівником бази практики і погоджується з керівником практики по спеціальності за формою (див. додаток 1)
  3. Практикант систематично веде щоденник педагогічних спостережень, де записує відомості про виховну роботу в класі, аналізує уроки, які відвідав та провів, записує особисті враження та ставлення до явищ, які спостерігав (див. додаток 2).
  4. По закінченні практики, студент подає звітну документацію (див. додатки 3–8).

Перелік звітної документації:

1. Індивідуальний план роботи.
2. Щоденник практики.
3. Плани-конспекти проведених уроків.
4. Конспект бесіди на задану тему або план-конспект виховної години.
5. Психолого-педагогічна характеристика учня (VII семестр).
6. Психолого-педагогічна характеристика класу (VIII семестр).
7. Характеристика, затверджена педагогічною радою бази практики зі вказаним № протоколу і дати.
8. Витяг з наказу бази практики про проходження студентом практики.
9. Звіт.

Студент при проходженні педагогічної практики зобов'язаний:

- з'являтися на практику за розкладом уроків та індивідуальним планом;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку бази практики;
- повністю виконувати завдання, передбачені програмою практики;

- вести щоденник педагогічних спостережень;
- добросовісно та відповідально ставитися до проведення уроків;
- подати необхідну документацію на протязі 2–3 днів після закінчення практики.

Розподіл кількості годин педагогічної практики

Загальна кількість годин:

Кредит – 108/2

Самостійне вивчення – 23

Всього годин – 85

Індивідуальні – 85

Програма педагогічної практики

№	Назва теми	К-сть год.
III курс; VI семестр (20 годин)		
1	Настановча конференція	1
2	Знайомство з навчальним закладом	2
3	Знайомство з планом виховної роботи класного керівника	2
4	Підготовка і проведення уроку виховної години	1
5	Відвідування уроків образотворчого мистецтва	2
6	Виготовлення наочних посібників	2
7	Проведення частини уроку	6
8	Підготовка і проведення уроків образотворчого мистецтва	4
Всього		20
IV курс; VII семестр (34 години)		
1	Настановча конференція	1
2	Знайомство з навчальним закладом	2
3	Знайомство з планом виховної роботи класного керівника	2
4	Проведення уроків-бесід	3
5	Проведення виховних заходів	3
6	Участь у роботі гуртків, тематичних предметних вечорів	5
7	Виготовлення наочних посібників	4
8	Підготовка і проведення уроків образотворчого мистецтва	14
9	Вивчення характеру окремого учня	
Всього		34

IV курс; VIII семестр (31 година)		
1	Підготовка і проведення уроків різних типів з використанням сучасних методик	14
2	Виготовлення наочних посібників	3
3	Вивчення досвіду навчально-виховної роботи учителя образотворчого мистецтва та методів контролю знань учнів	8
4	Вивчення роботи класного керівника	2
5	Проведення уроку виховної години	1
6	Відвідування уроків студентів-практикантів	2
7	Підготовка і проведення відкритого уроку	1
Всього		31
Всього		85

Зміст педагогічної практики

№	Зміст	Завдання	Год.
III курс; VI семестр (20 годин)			
1	Настановча конференція, в ході якої практикант отримує завдання практики та знайомиться з компонентами педагогічної майстерності.	Записати завдання практики, форму звітності.	1
2	Знайомство з навчальним закладом, його директором, завучем, учителем образотворчого мистецтва, класним керівником та класом.	Описати враження в щоденнику спостережень.	2
3	Познайомитися з планом виховної роботи класного керівника та відвідати урок виховної години.	Переписати календарний план уроків виховної години.	1
4	Взяти участь у проведенні виховного заходу.	Зробити запис у щоденнику спостережень.	1
5	Відвідати урок образотворчого мистецтва, допомогти учителеві в контролі за виконанням учнями практичного завдання. Ознайомитися з класним журналом.	Зробити аналіз уроку та записати в щоденник.	2

6	Провести частину уроку образотворчого мистецтва: перевірити домашнє завдання та поставити бали.	Описати в щоденнику.	1
7	Провести частину уроку образотворчого мистецтва – вступну бесіду. Допомогти вчителю у виготовленні наочних посібників.	Написати конспект бесіди, описати в щоденнику враження.	2
8	Перевірити малюнки, виконані на уроці, поставити бали, провести аналіз кращих робіт та вказати помилки в інших, слабких.	Скласти план уроку	1
9	Провести урок-бесіду про життя і творчість видатного художника.	Конспект уроку додати в папку.	1
10	До уроку образотворчого мистецтва включити ігрові моменти та провести його. Виготовити для цього наочні посібники.	Описати в щоденнику.	2
11	Провести урок образотворчого мистецтва, показати учням зразки (малювання на дошці крейдою).	Описати в щоденнику.	4
12	У предметний тиждень образотворчого мистецтва в школі провести один із заходів: лекція, тематична газета, вікторина, гра, конкурс.	Додати в папку конспект проведення заходу.	2
Всього			20
IV курс; VII семестр (34 години)			
1	Настановча конференція, в ході якої практикант знайомиться з метою, змістом та завданнями практики.	Записати завдання практики, форму звітності.	1
2	Ознайомитися з навчальним закладом, його директором, завучем, класними керівниками, вчителем образотворчого мистецтва.	Записати в щоденник спостережень.	1
3	Ознайомитися з планом виховної роботи класного керівника.	Переписати план роботи.	1

4	Ознайомитися з методикою організації вчителем діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва.	Переписати календарно-тематичні плани на перший семестр з образотворчого мистецтва 5–7 класів.	4
5	Брати участь у роботі гуртків, тематичних предметних вечорів та тижнів.	Записати в щоденник спостережень.	5
6	Взяти участь у проведенні виховного заходу.	Написати план проведення заходу.	3
7	Підготувати і провести в класі бесіду на одну із тем: “Про державну символіку”, “Про шкідливість паління”, “Про добро і любов як вічні цінності людства”.	Конспект бесіди додати в папку.	3
8	Спостерігати за окремим учнем з метою вивчення його характеру, особистості.	Кожний урок записувати в щоденник.	
9	Підготувати та провести уроки з образотворчого мистецтва в середніх класах за календарно-тематичними планами.	Додати в папку 3 поурочні плани-конспекти та аналіз одного з уроків.	16
Всього			34
IV курс; VIII семестр (31 години)			
1	Настановча конференція, в ході якої практикант знайомиться з метою, змістом та завданнями практики.	Записати завдання практики, форму звітності.	1
2	Ознайомитися з обов'язками і організацією роботи директора школи, заступників, класними керівниками, КТП учителя образотворчого мистецтва.	Переписати КТП учителя образотворчого мистецтва.	2
3	У період педагогічної практики студент-випускник працює самостійно на посаді вчителя, керівника гуртка, самостійно проводить уроки різних типів з використанням сучасних методик.	Підготувати 2–3 плани-конспекти, різних за типами.	12

4	Практикант займається виготовленням наочних посібників, предметних газет.	Зробити запис у щоденнику.	3
5	Практикант вивчає досвід навчально-виховної роботи учителя образотворчого мистецтва, методи контролю знань учнів, займається методичною роботою.	Пише методичну розробку уроку або доповідь і додає в папку.	8
6	Практикант вивчає роботу класного керівника, веде класну документацію, індивідуальну та колективну роботу з учнями. Проводить урок виховної години.	Записує в щоденник спостережень, план-конспект виховної години додає в папку.	2
7	Випускник вивчає учнівський колектив, міжособові відносини.	Складає психолого-педагогічну характеристику класу (за вибором).	
8	Відвідує уроки, які проводять студенти-практиканти, бере участь в їх обговоренні.	Пише аналіз 1 уроку.	2
9	Проводить відкритий урок.	План-конспект уроку з аналізом керівника практики додає в папку.	1
Всього			31
Всього			85

Оцінювання педагогічної практики

За практику оцінюються:

- Залікові уроки та їх аналіз;
- Позакласна робота спеціальності;
- Виховні години та їх плани-коспекти;
- Методичні розробки уроків з образотворчого мистецтва;
- Психолого-педагогічна характеристика учня.

В оцінюванні враховується характеристика студента-практиканта, видана навчально-виховним закладом (базою практики).

Додаток 1

Погоджено: Затверджую:

Керівник практики зі спеціалізації

Керівник бази практики

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

“ ” 200 р.

“ ” 200 р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

педагогічної практики

студента(ки) ___ курсу ___ групи

обласного комунального закладу

“Лозівське училище культури і мистецтв”

(Прізвище, ім'я та по батькові)

з” ” 200 р.

по” ” 200 р.

дата	години	зміст роботи	завдання

Підпис практиканта

Додаток 2

Титульна сторінка щоденника:

ЩОДЕННИК

педагогічних спостережень студента ___ курсу
___ групи ___ відділення обласного комунального закладу
“Лозівське училище культури і мистецтв”

(прізвище, ім'я, по батькові)

___ семестр 200_ – 200_ навчального року

На першій сторінці щоденника записується:

1. Назва бази практики, її адреса, телефон;
2. прізвище, ім'я, по батькові директора, завуча, класного керівника, вчителя образотворчого мистецтва.

Щоденник розпочато _____

Щоденник закінчено _____

Схема ведення щоденника

дата	год.	зміст та аналіз проведеної роботи	підпис керівника практики
28.01.2004	1	Відвідала урок образотворчого мистецтва в 5-А класі на тему "Ліплення народної іграшки". Сподобалось уміння вчителя цікаво донести до учнів інформацію про народну іграшку. Роботи учнів були різноманітними, колоритними.	
15.02.2004	1	На уроці в 6-Б класі перевірила домашнє завдання – оцінювала малюнки. Намагалася це робити швидко і справедливо. Потім вибрала 5 кращих робіт і запропонувала учням вийти з малюнками до дошки і показати їх усім. Спочатку було дуже страшно і відповідально, але я, здається, добре справилася з даним завданням.	

Записи можна вести в довільній формі, у формі роздумів, переживань.

Додаток 3

Погоджено:
Керівник педагогічної
практики зі спеціалізації

Підпис, прізвище, ініціали
" " _____ 200__ р.

Затверджую:
Керівник бази практики

Підпис, прізвище, ініціали
" " _____ 200__ р.

ЗВІТ

про педагогічну практику
студента(ки) ___ курсу ___ групи ___ відділення
обласного комунального закладу
"Лозівське училище культури і мистецтв"

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

в _____
(назва бази практики)

У звіті практикант аналізує виконання програми практики, подає свої зауваження, робить висновки та пропозиції: позитивні сторони практики та недоліки, які спостерігав у ході практики. В кінці звіту практикант проставляє дату його складання, свій підпис.

Рекомендації щодо написання звіту

Студент повинен почати з того, скільки уроків пасивно-активної практики відвідав з уроків образотворчого мистецтва та виховних годин.

Описати своє відношення до відвіданих уроків, дати їм обґрунтування. Скільки провів уроків частково (знайомство з учнями, перевірка домашнього завдання та ін.)

Участь у виховних заходах класу: яку конкретну роботу виконав, труднощі.

Скільки уроків провів активної практики.

Які наочні посібники, дидактичний матеріал, стінні газети виготовив?

Позитивні сторони практики (як сприяла практика формуванню і закріпленню інтересу до професії вчителя, поглибленню знань з педагогіки, психології, спеціальності, педагогічних здібностей, які недоліки у своїй підготовці виявлені в ході практики).

Складові педагогічної майстерності

1. Професійні знання:

- 1) глибокі знання свого предмету, вільне володіння ними без опори на конспект;
- 2) знання методики викладання свого предмету;
- 3) знання методики та принципів і методів виховання та навчання;
- 4) знання психології (вікових та індивідуальних особливостей учнів, особливостей їх мислення).

2. Культура педагогічної поведінки:

- 1) вміння вислуховувати співрозмовника;
- 2) вміння першим установити контакт з іншою людиною;
- 3) вміння орієнтуватися в будь-якій ситуації;
- 4) вміння бачити і розуміти реакцію слухачів;
- 5) вміння зацікавити, захопити слухачів виступом;
- 6) вміння переконувати та впливати на поведінку та діяльність учнів;
- 7) самовладання, витримка тощо.

3. Культура мови:

- 1) граматична правильність мови;
- 2) виразність і образність мови;
- 3) ораторське уміння (красномовність);
- 4) гучність голосу, правильно обрана сила голосу;
- 5) чітка дикція;
- 6) дотримання необхідного темпу мови.

4. Саморегуляція. Вміння знімати:

- 1) хвилювання,
- 2) власну нерішучість,
- 3) стримувати себе в стресових ситуаціях,
- 4) створювати необхідний настрій.

5. Культура зовнішнього вигляду:

- 1) постава пряма, сидіти прямо, руки вільно лежать на столі;
- 2) одяг охайний, скромний, згармонований, який відповідає умовам занять та праці;
- 3) взуття охайне і чисте;
- 4) зачіска охайна;
- 5) міміка спокійна з виразом доброзичливості, впевненості, погляд направлений на співрозмовника;
- 6) пантоміміка природна, органічна, доречні жести, хода ритмічна і легка, відсутність метушливості та знервованості.

Схема психолого-педагогічної характеристики учня

Загальні відомості

Прізвище, ім'я учня, вік, клас, загальний фізичний розвиток, умови життя в сім'ї.

Навчальна діяльність

1. Наявність інтересу та ставлення до навчання.
2. Успішність з різних предметів. Причини неуспішності.
3. Загальний розумовий розвиток (кругозір, начитаність).
4. Психологічні особливості, особливості уваги.
5. Рівень і характер розвитку пам'яті.
6. Розвиток мислення.
7. Розвиток уяви.
8. Розвиток творчих здібностей.
9. Культура мови.

Ставлення до праці

1. Відношення до праці (любить чи не любить працювати).
2. Організованість і дисципліна.

Здібності

Загальні і спеціальні здібності до тієї чи іншої діяльності. У чому вони проявляються і яким чином розвиваються.

Особливості характеру

1. Тип і особливості темпераменту.
2. Виражені позитивні і негативні риси характеру.

Взаємовідносини з однокласниками та вчителями

Загальні висновки

Схема психолого-педагогічної характеристики класу

1. Загальні відомості про клас (з них хлопців і дівчат), віковий склад, коли і як клас був сформований.
2. Організаційна єдність класу:
  - А) клас є єдиним цілим чи складається з окремих угруповань;
  - Б) ступінь згуртованості;
  - В) хто є формальним та неформальним лідером;
  - Г) як вирішується питання взаємодопомоги.
3. Цінності класу:
  - А) рівень громадянської зрілості учнів;
  - Б) духовні запити і пріоритетні цінності;
  - В) які моральні якості цінуються і які засуджуються.
4. Інтелектуальна єдність класу:
  - А) характеристика успішності;
  - Б) критика і самокритика в класі.
5. Емоційна єдність класу:
  - А) який настрій переважає у класі;
  - Б) чи хвилюють учнів класні невдачі і перемоги;
  - В) чи контролюють учні свої емоції.
6. Класний керівник:
Його авторитет серед учнів класу, вплив на клас, знання психології учнів.
7. Загальні висновки:
  - А) рівень розвитку класу;
  - Б) характер загального емоційного клімату (бадьорий, життєрадісний, інертний);
  - В) характер дисциплінованості;
  - Г) пропозиції та рекомендації щодо подальшої роботи з класом.

Схема аналізу уроку

1. Аналіз сформульованої мети та організації дій учнів для її сприйняття.
2. Аналіз успішного досягнення мети: відповідність програмі, повнота, глибина, науковість, зв'язок із сучасністю, життєвим досвідом школярів, міжпредметні зв'язки.
3. Аналіз методів і прийомів навчання: розвиток пізнавальної діяльності школярів, творчого мислення, уяви, візуального сприйняття, індивідуальний підхід до учнів, зворотний зв'язок, оцінка діяльності учнів.
4. Аналіз діяльності практиканта: знання матеріалу, уміння володіти класом, організувати його для роботи, формувати творчий інтерес, увагу, індивідуальний підхід до окремих учнів, стиль, тон, такт, зовнішній вигляд, культура мови.
5. Діяльність учнів: дії учнів для досягнення мети, дисципліна, відношення до вчителя, інтерес до творчої діяльності.
6. Аналіз організаційного аспекту: обладнання, виконання санітарно-гігієнічного режиму.
7. Результати уроку: чи досягнуто мету, чи були оптимальними шляхи її досягнення.

Рекомендована література:

Основна

1. *Бабанский Ю. К.* Педагогика. – М., 1988.
2. *Возрастная и педагогическая психология* / Под ред. М. В. Гамезо. – М., 1984.
3. *Дидактика современной школы.* – К., 1987.
4. *Педагогика* / За ред. А.М. Алексюка. – К., 1985.
5. *Педагогика* / За ред. М.Д. Ярмаченка. – К., 1985.
6. *Психология и педагогика* / Под ред. А. А. Радугина. – М., 1997.

Додаткова

7. *Буйов О. І., Дейсун Д. І.* Диференціація навчання учнів у загальноосвітній школі. – К., 1992.
8. *Іванов І.* Виховувати колективістів. – М., 1982.
9. *Лернер І. Я.* Дидактические основы обучения. – М., 1981.
10. *Лозова В. І.* Використання проблемних питань і завдань для перевірки знань учнів. Питання проблемного навчання. – К., 1978.
11. *Лозова В. І., Троцько Г. В.* Теоретичні основи виховання і навчання. – Харків, 1997.
12. *Неменский Б.* Мудрость красоты. – М., 1987.
13. *Полонский В. М.* Оценка знаний школьников. – М., 1981.
14. *Сухомлинский В. А.* Сердце отдаю детям. – К., 1973.
15. *Сухорський С. Д.* Система обліку успішності в школі. – К., 1968.
16. *Хамблин Д.* Формирование учебных навыков. – М., 1986.

Навчальне видання

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
Програма та методичні рекомендації для вищих
навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Укладач О. І. Гнилицька

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 1,16. Наклад 100 прим.

Видавництво “Фірма “ІНКІС”
14116, м. Київ, вул. Маршала Рибалка, 10/8;
Тел./факс: (044) 206-47-29, 206-47-21
E-mail: inkos@carrier.kiev.ua,
inkos@ln.kiev.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої
продукції № 2006 від 04.11.2004 р.